

Večeras na repertoaru

Srpsko narodno pozorište,
Novi Sad, Srbija

Tijana Grumić
KO JE UBIO DŽENIS DŽOPLIN
Režija Sonja Petrović

Dramaturškinja: Nikolina Đukanović
Likovno rešenje kostima: Senka
Ranosavljević
Scenograf: Željko Piškorić
Scenografiju ilustrovala: Nada Božić,
Ana Mihajlov Čupić
Dizajn svetla: Tihomir Boroja
Scenski pokret: Mira Beba Dobrković

Igraju:
Bojana Milanović
Sonja Isailović
Stefan Vukić
Dimitrije Arandelović

Vukašin
Randelović
Petar Banjac
Filip Grubač
Igor Sakač

O PREDSTAVI

Danas nam je teško da zamislimo vreme u kojem je ženama bilo zabranjeno da nose pantalone ili u kojem je bilo nedopustivo da se bave rokenrolom, ali Dženis Džoplin je odrastala upravo u jednom takvom vremenu. Nažalost, Dženis Džoplin danas ređe pamtimo po tome šta je sve uradila za žensku borbu i emancipaciju žena, a češće po načinu na koji je živela, pa na kraju i umrla, a koji mahom osuđujemo.

Isto tako, sve ono što danas znamo o Dženis, a što nije njena duboko potresna i dirljiva muzika, jeste ono što čujemo od ljudi koji (misle da) su je poznavali kroz razne intervjue, knjige i filmove o njoj. Zbog toga je nastao ovaj komad - napisan je za pozorište, jer pozorište je jedini medij u kojem možemo da damo glas upravo samoj Dženis Džoplin da konačno ispriča svoju priču. Nije važno da li je ta priča istinita, zasnovana na činjenicama ili hronološki dosledna, važno je da je ta priča konačno njena. Nezamislivo je teško biti među prvima koje reše da nose pantalone, pevaju rokenrol ili odluče da se ne udaju i imaju decu jer „to tako treba“. Zato što je bilo njih takvih koje su u nečemu bile prve, nama danas je malo lakše da biramo i ne budemo uvek osuđivane zbog naših izbora, iako se, budimo iskreni, našoj borbi ni blizu ne nazire kraj.

Tijana Grumić

O REDITELJKI

SONJA PETROVIĆ je rođena u Bačkoj Palanci 1990. godine. Akademiju umetnosti, smer Multimedijalna režija, završila je 2015. u Novom Sadu u klasi profesora Aleksandra Davića. Kao rediteljka svoj poziv istražuje u različitim medijima kao što su film, radio i pozorište. Snimila je nekoliko kratkih filmova i najveći uspeh ostvarila filmom Kafa, koji je prikazivan na više od petnaest festivala širom sveta. Zanimljivo je usavršavala kao asistentkinja reditelja na filmu Branio sam mladu Bosnu Srđana

Koljevića. U pozorištu se posebno interesuje za sve oblike fizičkog teatra i bori za afirmaciju teatra novog cirkusa. Predstava Everyman nepoznatog autora, koju je režirala, izražava se cirkuskim veštinama i ističe je korišćenje novih elemenata u pozorištu, kao što su ples i akrobacije na svili. Njena diplomatska neverbalna cirkuska predstava Život na visokoj nozi, kao autorski projekat,

osvaja nagradu „Zlatna mravka“ za najbolji performans u celini na 6. Mini art festu u Sofiji (Bugarska). Afinitet koji gaji ka izražavanju samo putem zvuka ispoljava režirajući radio drame.

Autorka je i rediteljka nekoliko drama u produkciji Radio Beograda, a 2013. za radio dramu Ti si taj anđeo dobija priznanje „Neda Depolo“ za kreativni doprinos radio izrazu. Od 2009. vodi tradicionalnu manifestaciju Festival ekološkog pozorišta za decu i mlade, koji se u Bačkoj Palanci održava od 1994. Umetnička direktorka festivala „Filmski Front“ u Novom Sadu, a osmišljava i realizuje festivalske reklamne kampanje i performanse (Made in Belgrade, Exit, Kampus fest...).

O POZORIŠTU

Grad Novi Sad s pravom nosi ime Srpska Atina, jer je još u 19. veku postao kolvka srpskog pozorišta, kada je (1837. godine) Leteće diletantsko pozorište, kao prvi profesionalni glumački ansambl, zaigrao predstave na slovenskom Jugu. Pozorišna družina Jovana Kneževića gostuje 1860. godine u Novom Sadu, što je povod Jovanu Đorđeviću da člancima u Srbskom dnevniku potakne Srbe u Ugarskoj da svojim prilozima pomognu osnivanje Srpskog narodnog pozorišta. Godina 1861, 16. (28) juli, datum je za pamćenje i istoriju: doneta je odluka da se osnuje Srpsko narodno pozorište, prvi profesionalni teatar u Srba, zaslugom umnih ljudi 19. veka - Jovana Đorđevića, Svetozara Miletića, Stevana Branovačkog i Jovana Jovanovića (potonjeg Zmaja). Čast da ponese ime prvog upravnika pripala je Jovanu Đorđeviću.

Pored dramskog ansambla, Pozorište je u svom sastavu još 1921. godine imalo i Operu, koja se 1925. ukida zbog finansijskih razloga, a njen rad nastavlja Opereta do 1927. godine. Stalna Opera u Srpskom narodnom pozorištu formirana je 14. novembra 1947. godine, a Balet 8. marta 1950. godine. Svoju prvu pozorišnu zgradu, u kojoj se danas nalazi, pozorište je dobilo 28. marta 1981. godine, u 120. sezoni svog postojanja. Zgradu koja se prostire na dvadeset hiljada kvadratnih metara projektovao je arh. prof. dr Viktor Jackijević iz Poljske, i ovo belo mermerno zdanje pruža velike sadržajno-tehničke mogućnosti svojom velikom scenom „Jovan Đorđević“ sa 940 sedišta, malom scenom „Pera Dobrinović“ sa 373 sedišta, Kamernom scenom sa 120 sedišta, salama za baletske, horske i orkestarske probe, kao i kompletnim scenskim radionicama.

B I L T E N

Joakimfest 15 • broj 3 • 11. oktobar 2020.

Dan drugi - „Zašto je poludeo Gospodin R?“ Jugoslovensko dramsko pozorište Beograd

BOLNA TRANZICIJA IZ IDEOLOŠKOG U POTROŠAČKO DRUŠTVO

Druga festivalske večeri na repertoaru 15. Joakimfesta bila je predstava beogradskog Jugoslovenskog dramskog pozorišta „Zašto je poludeo Gospodin R?“ koju je po literarnom predlošku (filmskom scenariju iz sedmadesetih godina prošlog veka) Rajnera Vernera Fasbindera i Mihaela Fenglera režirao hrvatski reditelj Bobo Jelčić.

Zašto je poludeo Gospodin R? I zašto ga mi, koji ne živimo u Zapadnoj Nemačkoj početkom sedamdesetih godina prošlog veka na žalost tako i toliko dobro razumemo.

Za glumca Borisa Isakovića koji tumači glavni lik - Gospodina R očigledna je paralela koja može da se povuče sa ovim tekstom i današnjim trenutkom.

- To je Bobo Jelčić apsolutno uočio. To smo mi. Zatečeni u tim i takvim okolnostima kada vas diktat nečega što je spolja i izvan nas tera u sulude želje, ambicije... koje je nemoguće dosegnuti. Pritom zaboravlja-

mo sve, svoje porodice i prijatelje. I, to svi živimo svakodnevno i stalno govorimo sebi da ćemo da se promenimo i da zaista želimo neki drugi život ali smo zauvek u njemu zarobljeni. Zarobljeni u tom životu u kojem stalno trebamo da radimo, da stizemo i da dostižemo, da prestižimo, da nam stalno podižu letvice i pragove koje moramo da preskačemo... Da zarađujemo još i još para i da kupujemo još novih kola i svega ostalog. I na kraju ništa tu prazninu ne može da popuni, smatra Isaković, dodajući da sve to naravno i neizostavno prati apsolutno i zdušno politiak koja nas sve uteruje u „red“ kao stado.

Po Isakoviću svedoci smo - o čemu stalno čitamo u novinama da ljudi jednostavno „pucaju“ i to na najrazličitije načine. Sad u ovim okolnostima i još sa ovom pandemijom čini mu se da je ta „dimenzija“ narasla „na enti“.

Za saradnju sa rediteljem Jelčićem (koji je ujedno i njegov kolega jer takođe predaje glumu na akademiji) kaže da je „bila fantastična“.

- Unverzum, kako to samo on ume, je režirao da se „sretnemo“. Prezadovoljan sam jer obožavam ovu vrstu rada u pozorištu. On se tako i odvijao sa velikom lakoćom, ali pravom promišljenošću da mnogo kažemo jednostavnim sredstvima. Bez posebnog pokazivanja i dokazivanja, upiranja prstom publici... To je uzbudljiv teatar koji koristi pozorišnu strukturu za igru i dodatno „uvlačenje“ gledaoca u predstavu na pravi način, smatra Isaković.

Kada smo kod aktuelnih trenutaka dotakli smo se i velike popularnosti televizijske serije „Močvara“ u kojoj Isaković tumači jednu od glavnih uloga.

- To je jednostavno. Stalno pričam i ponavljam da su literarni predlozi najvažniji. Milena Marković je zaista naš, ali stvarno - neviđen pisac. Dokazala se prvo kao dramski pisac, potom filmski scenarista i sada kao pisac serije. To što ona napiše je radost za svakog glumca, iskren je Isaković.

I za njegovu koleginicu Natašu Tapuško- vić koja u predstavi tumači lik njegove su- pruge (Gospođe R) u komadu koji smo sinoć videli suštinski je taj neverovatan pritisak i ambicija da nešto „mora da se postigne“.

- A, mi ni ne znamo ko nam je „sve to za- dao“? Ko? Kažemo kapitalizam... pa možda ali mi smo sve to sami izabrali. Prvo čovek sada mora da ima stan. Pa kada uzme kredit za njega onda podiže sledeći za jedna kola, pa za druga... onda mora da ide na more... Kao i onda u vreme kada je snimljen film to

su te neke analogije gde se očekuje od muš- kraca da nešto mora i može. Danas su se i žene više upregle i uključile u tu trku i sada i one rade po čitav dan postale su aktivniji učesnici, kaže ona dodajući da kada bi se vratili unazad lako bi smo pronašli sponu sa još nekim vremenima.

Po njoj samo su malo okolnosti izmenjee.

- Na prvi pogled, tu kao ima nekih pro- mena ali u stvari se radi o sistemskoj sub- verziji i to vrlo rafiniranoj. Mislim, u to vreme kod njih a danas i kod nas sada i ovde čak nije ni rafinirana. Kod Fazbindere i Nemaca sve je drugačije upakovano pa malo može- te i da „promašite“ i da ne vidite uvek kolika je subverzija u pitanju i ta kontrola sistema koja apsolutno sve zaokružuje. A, kod nas je to toliko otvoreno, evidentno da je brutalno, surovo i ogoljeno, bolno je iskrena ona.

I za doajena našeg glumišta Feđu Stoj- anovića (Deda R) rad sa rediteljem Jelčićem je bio predivan.

- Divni reditelj Bobo Jelčić je uzeo Fazbin- derov filmski scenario kao predložak i adap- tirao ga na način, kako on to već godinama radi, tako da je čitava predstava baš u kon- tekstu vremena u kome živimo. To je čitav taj tužni put čoveka - Gospodina R koga izvan- redno igra Boris Isaković, put koji danas „svi“ prelazimo i prolazimo. Sve se u stvari doga- da u vremenu u kojem mi živimo gde kao eho večito odzvanja glas našeg predsednika preko televizije i svi smo u životu, baš kao u ovoj predstavi obične marionete. Zatočenici nečega što je „izvan nas“ a opet se događa danas svima na svetu pa i nama ovde u Sr- biji, jezgrovit tumači aktuelnost predstave „Zašto je poludeo Gospodin R?“ Stojanović.

Za glumicu Vesnu Čipčić (Baka R) to neko lično (ne)zadovoljstvo na planu života i suži- vota i ta neku stalna nesreća i tuga koju svi nosimo je ono imanentno za ovu predstavu Jugoslovenskog dramskog pozorišta.

- I to imanentno kako onda u ondašnjem vremenu šezdesetih i sedmadesetih godina 20. veka u Zapadnoj Nemačkoj tako i sada, ovde za nas u naše i današnje doba. Zaista imamo razloga da budemo duboko nesreć- ni i zaista imamo razloga da ispoljavamo tu nesreću na način... pa, čak i na ovaj koji smo videli na kraju predstave, smatra ona, narav- no, ne odobravajući takvo nasilje kakvo smo videli na kraju predstave nego želi da istakne da smo do te mere „dotali cara do duvara“.

Za nju je strašno i tragično da nikoga više ništa ne čudi i niko se više ni ne pita „zašto?“ jer sve je eto - „zato!“

Rad sa Jelčićem za nju glumicu sa ogro- mnim iskustvom je bio - čudo.

- Čudo! Nemam drugi izraz nego baš taj - čudo. Za sve ove godine i moju ogromnu „glu- mačku kilometražu“ ovo je zaista pravo čudo.

Zapravo, mi smo počeli da radimo sa Bo- bom Jelčićem tako nekako „lagano“ i neču- jno... sasvim opušteno i kao da je odjednom, iznenada „došla premijera“. Sada kada poku- šavam da o tome razmišljam ne mogu uopšte da rekonstruišem taj put od naše prve probe do premijere. On nas je odjednom „doveo“ do nje, „priznaje“ ona ne zaboravivši i da istakne da svi glumci (što se po njoj „oseća“ sa scene i sigurno prenosi na publiku) imaju toliko lju- bavi i zadovoljstva dok ovo igraju da smo pro- sto rečeno porodica i tim sa sve gledaocima.

Za njihovog mlađeg kolegu glumca Bo- jan Dimitrijević (koji igra Kolegu 1 sa posla Gospodina R) ono što je aktuelno sa svim tim komadima koji su pisani u Nemačkoj između dva rata ili u decenijama posle Drugog na žalost ispostavlja se da je veoma i bolno ak- tuelni sada i ovde kod nas.

- Nemci tada i mi sada su upravo izašli iz nekih nemilih i strašnih ratova, kao gubit- nici. Na žalost, kako se to gleda i sagledava moralnih gubitnika, koji su potpuno ocrnje- ni od strane ostatka sveta. Slična je ta jeziva post-ratna atmosfera koja je kod njih bila tih šezdesetih i sedmadesetih godina a kod nas sad. Neka vrsta tranzicije ka nečemu što se uopšte i ne zna šta je. Oni su tada prelazili iz rigidne ideologije u kapitalizam a iz predsta- ve se jasno vidi analogija sa današnjim tren- utkom u kome je jasno pocrtana ta potreba za uspehom. Taj jezivi i neprestani imperativ toga da „čovek mora da napreduje“, nepre- stano da pravi karijeru, svakodnevno i stalno ispunjava sva ta socijalna isčekivanja koja se postavljaju i postavljaju pred njega... Pa, onda i taj „napredak“ koji se isključivo ogleda u ma- terijalnom... a ako to stagnira kao da nema ra- zvoja, promišlja i pojašnjava Dimitrijević.

Po njemu, nama se tek sada (kao Nemci- ma onda) u stvari dešava ta tranzicija iz ideo- loškog u potrošačko društvo.

- Mi je ovde tek sada proživljavamo. I kod nas su definitivno izumrle sve ideologije i na vlasti je čist i brutalni kapitalizam. Njega ote- lotvoruju neki ljudi koji nam se obraćaju sa TV ekrana i barataju nekim brojkama i cifra- ma kojima nas zasipaju i zatrpavaju a realno sve to nema ama baš nikakve veze sa našim životima, zaključuje Dimitrijević.

Festivalska publika je poruku sa scene jasno „primila i razumela“ a sjajnu glumačku igru ansambla JDP-a nagradila dugotrajnim aplauzom i ovacijama.

Nažalost, u toku jučerašnjeg dana (pe- tak, 9. oktobar) saznali smo da zbog epide- mije kovida ansambl Mađarskog pozorišta iz rumunskog grada Kluža koji je trebao da nastupi na Joakimfestu treće večeri sa Ibze- novom „Lutkinom kućom“ u režiji Botonda Nađa neće doputovati. Festival se nastavlja ali ni korona ne posustaje.

